

COMISSIÓ GESTORA DE LES PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

COMISIÓN GESTORA DE LAS PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNiques SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS UNIVERSITARIOS

CONVOCATÒRIA DE _____

CONVOCATORIA DE _____

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE): d'Humanitats i Ciències Socials

MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE): de Humanidades y Ciencias Sociales

IMPORTANT / IMPORTANTE

2n Exercici 2º Ejercicio	GEOGRAFIA GEOGRAFÍA	Obligatòria en la via de Ciències Socials i optativa en la d'Humanitats Obligatoria en la vía de Ciencias Sociales y optativa en la de Humanidades	90 minuts 90 minutos
-----------------------------	-------------------------------	--	--------------------------------

Barem: / Baremo: _____

Pregunta 1ª-2'5 punts; pregunta 2ª-2'5 punts; pregunta 3ª-2'5 punts; pregunta 4ª-2'5 punts

Pregunta 1ª-2'5 puntos; pregunta 2ª-2'5 puntos; pregunta 3ª-2'5 puntos; pregunta 4ª-2'5 puntos

EJERCICIO 1

1. Explique la estructura de la población española y extranjera por edades basándose en la figura mostrada en el documento 1.
2. Analice el gráfico del documento 2 y razone cuáles son los principales motivos que explican la evolución de la inmigración en España en el periodo 1996-2006.
3. Observe el mapa de documento 3 que representa la distribución provincial de los inmigrantes en España en 2006. ¿Cuáles son las causas que condicionan la desigual distribución espacial de los inmigrantes? ¿Se trata del mismo tipo de inmigración en unas zonas geográficas que en otras? Razone sus respuestas.
4. Con las conclusiones que haya obtenido de las cuestiones anteriores, redacte un **INFORME sobre las repercusiones socioculturales, económicas y demográficas de la inmigración en España.**

EXERCICI 1

1. Expliqueu l'estructura de la població espanyola i estrangera per edats basant-vos en la figura mostrada en el document 1.
2. Analitzeu el gràfic del document 2 i raoneu quins són els principals motius que expliquen l'evolució de la immigració a Espanya en el període 1996-2006.
3. Observeu el mapa de document 3 que representa la distribució provincial dels immigrants a Espanya el 2006. Quines són les causes que condicionen la desigual distribució espacial dels immigrants? Es tracta del mateix tipus d'immigració d'unes zones geogràfiques a altres? Raoneu les respostes.
4. Amb les conclusions que hagueu obtingut de les qüestions anteriors, redacteu un **INFORME sobre les repercussions socioculturals, econòmiques i demogràfiques de la immigració a Espanya.**

COMISSIÓ GESTORA DE LES PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

COMISIÓN GESTORA DE LAS PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNiques SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS UNIVERSITARIOS

CONVOCATÒRIA DE _____

CONVOCATORIA DE _____

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE):

d'Humanitats i Ciències Socials

MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE):

de Humanidades y Ciencias Sociales

IMPORTANT / IMPORTANTE

2n Exercici 2º Ejercicio	GEOGRAFIA GEOGRAFÍA	Obligatòria en la via de Ciències Socials i optativa en la d'Humanitats Obligatoria en la vía de Ciencias Sociales i optativa en la de Humanidades	90 minuts 90 minutos
-----------------------------	------------------------	---	-------------------------

Barem: / Baremo: _____

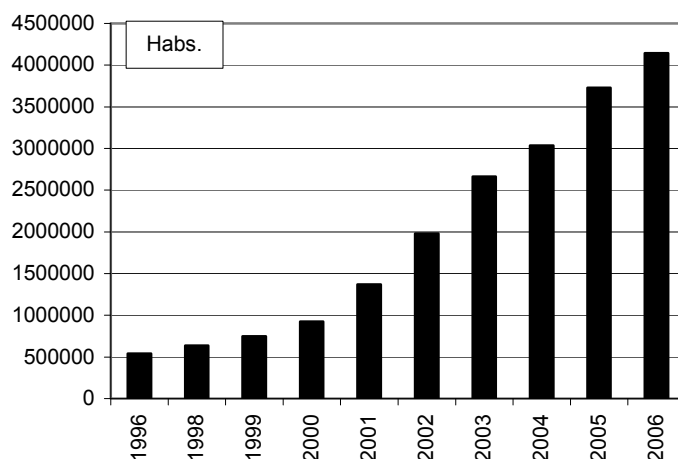
DOCUMENT 1 / DOCUMENTO 1

Font/Fuente: INE, *Padrón de Habitantes*, 2006. Reelaboración propia.

DOCUMENT 2 / DOCUMENTO 2

Evolució de la població estrangera a Espanya/Evolución de la población extranjera en España

Font/Fuente: INE.

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE): **d'Humanitats i Ciències Socials**

MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE): **de Humanidades y Ciencias Sociales**

IMPORTANT / IMPORTANTE

2n Exercici 2º Ejercicio	GEOGRAFIA GEOGRAFÍA	Obligatòria en la via de Ciències Socials i optativa en la d'Humanitats Obligatoria en la vía de Ciencias Sociales y optativa en la de Humanidades	90 minuts 90 minutos
-----------------------------	-------------------------------	--	--------------------------------

Barem: / Baremo: _____

DOCUMENT 3 / DOCUMENTO 3

LA POBLACIÓN EXTRANJERA EN ESPAÑA

España

Población censada con nacionalidad extranjera en el año 2006: 3.730.610

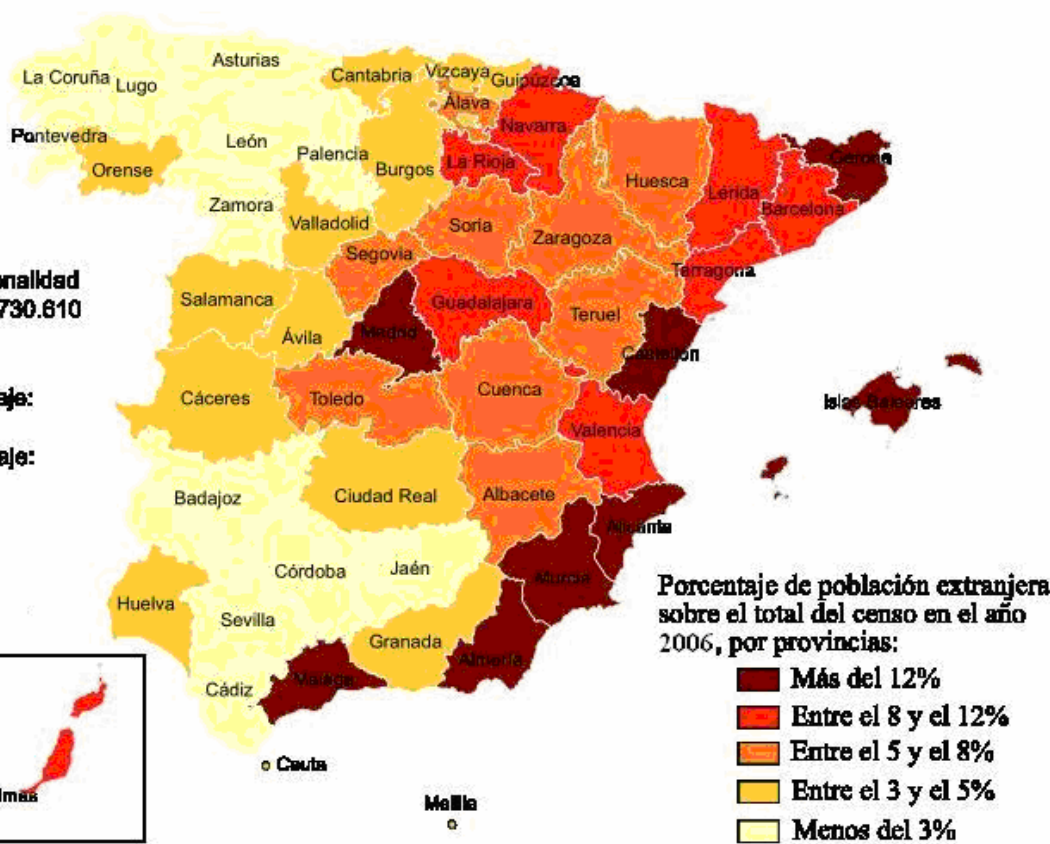
Media nacional: 8,46%

Provincia con mayor porcentaje:

Alcanta (18,57%)

Provincia con menor porcentaje:

Jaén (1,72%)

Font/Fuente: INE.

COMISSIÓ GESTORA DE LES PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

COMISIÓN GESTORA DE LAS PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNIQUES SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS UNIVERSITARIOS

CONVOCATÒRIA DE _____

CONVOCATORIA DE _____

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE):
MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE):

d'Humanitats i Ciències Socials
de Humanidades y Ciencias Sociales

IMPORTANT / IMPORTANTE

2n Exercici 2º Ejercicio	GEOGRAFIA GEOGRAFÍA	Obligatòria en la via de Ciències Socials i optativa en la d'Humanitats Obligatoria en la vía de Ciencias Sociales y optativa en la de Humanidades	90 minuts 90 minutos
Barem: / Baremo: _____			
Pregunta 1ª-2 punts; pregunta 2ª-2'5 punts; pregunta 3ª-2'5 punts; pregunta 4ª-3 punts			
<i>Pregunta 1ª-2 puntos; pregunta 2ª-2'5 puntos; pregunta 3ª-2'5 puntos; pregunta 4ª-3 puntos</i>			

EJERCICIO 2

1. Sobre el mapa anexo y con los datos del documento 1, construya un mapa de coropletas.
2. Indique y explique las modalidades del comercio interior.
3. Apoyándose en el documento 2, señale los principales rasgos de la balanza comercial española y su evolución, e indique qué sectores influyen decisivamente en su comportamiento.
4. A partir de los documentos anteriores y sus respuestas, elabore un **INFORME sobre el actual papel de España en Europa y en el mundo.**

EXERCICI 2

1. Sobre el mapa annex i amb les dades del document 1, construïu un mapa de coropletes.
2. Indique i expliqueu les modalitats del comerç interior.
3. Basant-vos en el document 2, assenyaleu els principals trets de la balança comercial espanyola i la seua evolució, i indiqueu quins sectors influeixen decisivament en el seu comportament.
4. A partir dels documents anteriors i les vostres respostes, elaboreu un **INFORME sobre l'actual paper d'Espanya a Europa i al món.**

COMISSIÓ GESTORA DE LES PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT
 COMISIÓN GESTORA DE LAS PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNIQUES SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
 PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS UNIVERSITARIOS

CONVOCATÒRIA DE

CONVOCATORIA DE

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE): **d'Humanitats i Ciències Socials**
 MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE): de Humanidades y Ciencias Sociales

IMPORTANT / IMPORTANTE

2n Exercici 2º Ejercicio	GEOGRAFIA GEOGRAFÍA	Obligatòria en la via de Ciències Socials i optativa en la d'Humanitats Obligatoria en la vía de Ciencias Sociales y optativa en la de Humanidades	90 minuts 90 minutos
Barem: / Baremo: _____			

DOCUMENT 1 / DOCUMENTO 1

Percentatge del personal ocupat en el subsector comercial respecte del total del sector/*Porcentaje del Personal ocupado en el subsector comercial respecto del total del Sector (2004)*

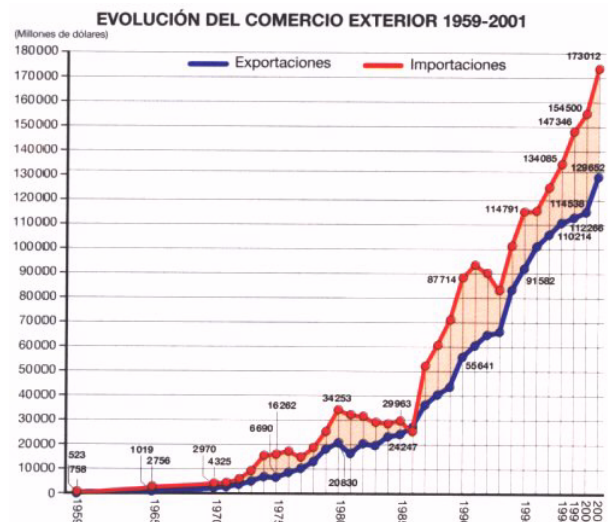
	% comercio
Andalucía, Ceuta y Melilla	42.74
Aragón	43.27
Asturias (Principado de)	42.03
Balears (Illes)	32.78
Canaries	38.55
Cantabria	38.90
Castilla y León	41.17
Castilla-La Mancha	44.94
Cataluña	38.21
Comunidad Valenciana	46.25
Extremadura	50.73
Galicia	43.14
Madrid (Comunidad de)	32.01
Murcia (Región de)	48.53
Navarra (Comunidad Foral de)	39.26
País Vasco	37.01
Rioja (La)	44.09
TOTAL	39.60

Font/Fuente: Encuesta Anual de Comercio y Encuesta Anual de Servicios, 2004 (INE).

DOCUMENT 2 / DOCUMENTO 2

COMERCIO EXTERIOR POR SECTORES 2001 (MILLONES DE EUROS)			
	Exportación	Importación	Saldo
Alimentos	18 733,9	17 047,2	1 686,7
Productos energéticos	4 213,6	19 171,6	-14 958
Materias primas	2 480,9	5 618,5	-3 137,6
Semimanufacturas	28 445,0	35 692,4	-7 247,4
Bienes de equipo	26 972,4	43 499,9	-16 527,5
Sector automóvil	27 739,7	27 570,3	169,4
Bienes de consumo duradero	4 561,9	4 822,1	-260,2
Manufacturas de consumo	13 812,4	16 620,4	-2 808,0
Otras mercancías	1 711,8	1 648,1	-63,7
Total	128 671,9	171 690,7	-43 018,8

Font/Fuente: Dirección General de Aduanas. En Muñoz Delgado Mª C. (2001): Geografía 2º Bachillerato, Anaya, Madrid.

Font/Fuente: Dirección General de Aduanas y Banco de España. En Muñoz Delgado Mª C. (2001): Geografía 2º Bachillerato, Anaya, Madrid.

COMISSIÓ GESTORA DE LES PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

COMISIÓN GESTORA DE LAS PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNIQUES SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS UNIVERSITARIOS

CONVOCATÒRIA DE _____

CONVOCATORIA DE _____

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE):
MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE):

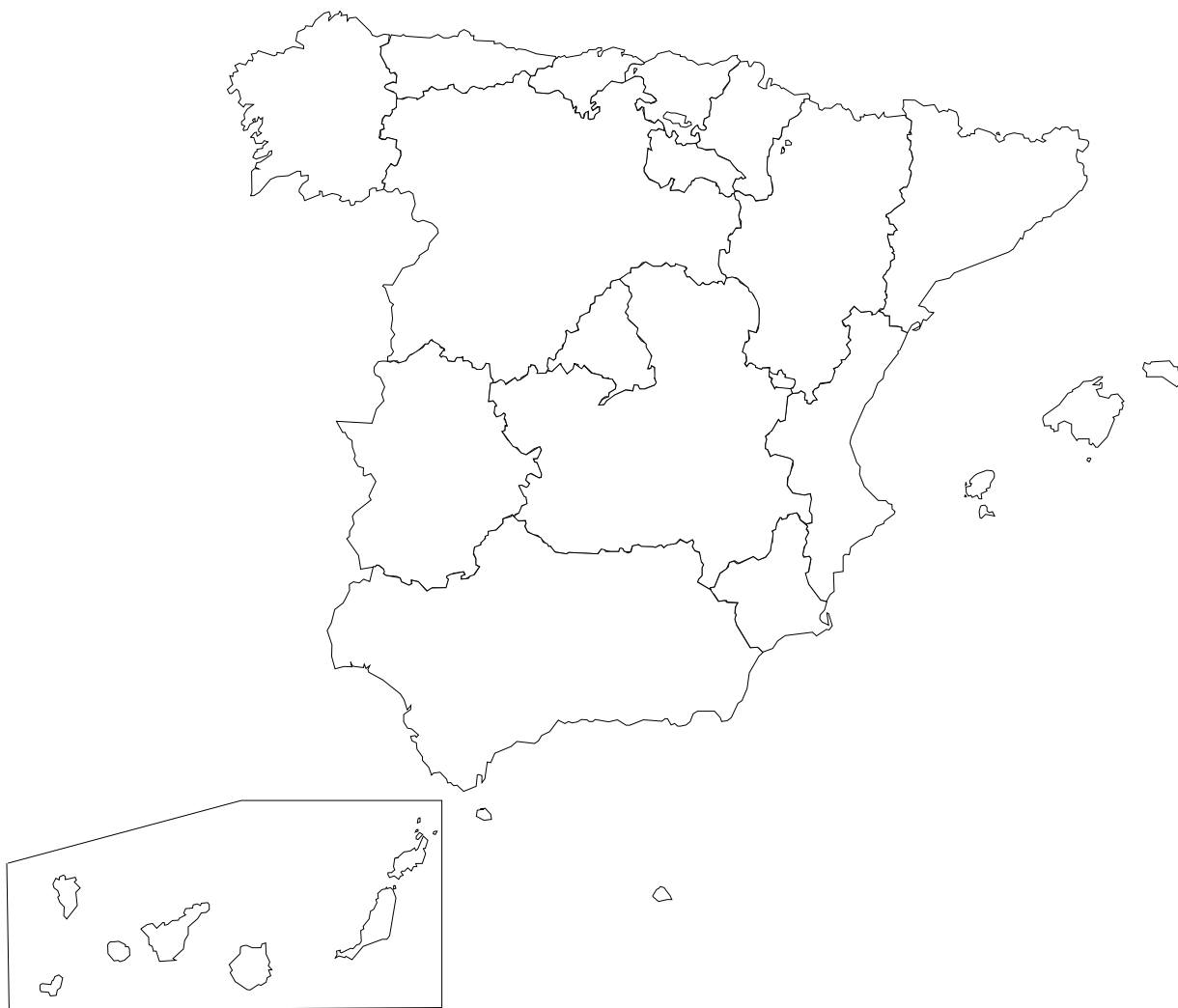
d'Humanitats i Ciències Socials
de Humanidades y Ciencias Sociales

IMPORTANT / IMPORTANTE

2n Exercici 2º Ejercicio	GEOGRAFIA GEOGRAFÍA	Obligatòria en la via de Ciències Socials i optativa en la d'Humanitats Obligatoria en la vía de Ciencias Sociales y optativa en la de Humanidades	90 minuts 90 minutos
-----------------------------	-------------------------------	--	--------------------------------

Barem: / Baremo: _____

MAPA ANNEX/ MAPA ANEXO

CRITERIS DE CORRECCIÓ

Qüestió 1ª (2'5 punts)

L'alumnat haurà de demostrar el seu coneixement sobre l'estructura de la població espanyola, representada en la piràmide espanyola de 2006, que es caracteritza per:

-Ser una piràmide de **creixement equilibrat fins als anys setanta** (més o menys la població que avui té trenta anys).

-Reflectir, amb posterioritat, un **fort descens de la fecunditat/natalitat** que va portar el país a un fort procés d'envelliment, tant en altura (gran esperança de vida) com en la base (una de les menors fecunditats del món).

-**Manifestar**, recentment, **l'arribada massiva d'immigrants** que ha incrementat de manera considerable el valor de les cohorts d'edats adultes-joves, com es comprova en la piràmide interior.

-**Evidenciar** que l'envelliment és tan gran que algunes generacions d'edat superior als 60 anys són majors que les dels seus néts. L'envelliment afecta bàsicament les dones.

-**No apreciar-s'hi les repercussions en les generacions** que van realitzar la **guerra civil**, encara que sí que es nota la reducció de naixements produïda durant el conflicte (com es veu entre el grup de 65-69 anys) i el *baby boom* dels anys seixanta.

Qüestió 2ª (2'5 punts)

L'alumnat haurà d'analitzar el gràfic del document 2 i raonar els motius que justifiquen la creixent arribada d'immigrants a Espanya, motius que poden relacionar-se amb el següent:

-L'extraordinari **dinamisme** que ha mostrat l'economia **espanyola** des dels anys noranta es troba en l'origen del fort creixement de la immigració estrangera. En efecte, el factor més important d'atracció migratòria és el **fort desenvolupament econòmic** que ha presentat Espanya **des de 1993**. Basada en un creixement de tipus extensiu, l'economia espanyola ha necessitat des de llavors una gran quantitat de mà d'obra.

-Així mateix, han influït en aquest procés les **regularitzacions suposadament "extraordinàries"** dels immigrants il·legals: se n'han realitzat sis des de 1985, tres realitzades per governs socialistes (l'última a la primavera del 2005) i tres pels governs conservadors del PP.

-Un altre factor positiu que ajuda a comprendre tal evolució es relaciona tant amb la **cobertura mèdica i l'escolarització**, que estan garantides de manera gratuïta per als estrangers residents al país, estiguen o no en situació regular, com en l'identitat **cultural i lingüística** amb els immigrants procedents d'Hispanoamèrica.

-I tot això, sense oblidar també la **proximitat geogràfica al continent africà**: amb fronteres terrestres amb el Marroc, les illes Canàries pròximes a l'oest africà i el mateix sud peninsular pròxim al Magrib. Espanya és, a Europa, la frontera sud amb el Tercer Món.

-Un altre factor d'atracció és la **suavitat del clima i l'atracció per la forma de vida**, seguint l'efecte *Sun Belt*. El 21'06% dels estrangers que hi ha a Espanya procedeixen d'Europa Occidental, i es concentren a les províncies insulars i a les d'Alacant i Màlaga. Molts d'ells són «immigrants de luxe»: jubilats, treballadors de multinacionals, treballadors a distància via Internet o empresaris que estableixen negocis, generalment relacionats amb l'hostaleria.

Així, des de l'any 2000, Espanya ha presentat una de les majors taxes d'immigració del món (de tres a quatre vegades major que la taxa mitjana dels Estats Units, vuit vegades més que la francesa i només superada en termes relatius al continent europeu per Xipre i Andorra) i ha sigut, darrere dels EUA, el segon país del planeta que més immigrants ha rebut en nombres absoluts. En els sis anys posteriors, la població estrangera s'ha multiplicat per quatre, i s'han assentat al país més de quatre milions d'estrangers, segons el cens del 2006. És a dir, el 9'68% dels residents a Espanya era de nacionalitat estrangera.

Qüestió 3ª (2'5 punts)

A través de l'observació del mapa, que apareix en el document 3, l'alumnat haurà de demostrar el seu coneixement sobre les causes justificants de la desigual distribució de la immigració a Espanya, de manera que indique que la **població estrangera se sol concentrar en les zones de major dinamisme econòmic del país**, i per tant amb una major necessitat de mà d'obra. Així, les zones d'Espanya amb major proporció d'immigrants són Madrid i la seua àrea d'influència, l'arc mediterrani i les illes.

En el cas dels **immigrants comunitaris**, l'alumnat podrà indicar que molts cerquen poder gaudir d'un clima més suau que el dels seus països d'origen; d'aquesta manera, els residents de la UE se solen concentrar en les costes de Llevant, Andalusia, Balears i

Canàries; sol ser un tipus d'immigració relacionat amb **pensionistes, jubilats** i grups d'edat superior als 50 o 60 anys. En algunes zones, sobretot d'àmbit mediterrani i dels arxipèlegs, a aquest col·lectiu de «jubilats i pensionistes» caldria afegir un altre tipus d'immigrants, en edat laboral, corresponents a grups d'edat compresos entre els 20 i 40 anys.

Per contra, les regions amb menor proporció d'immigrants en el 2006 són Extremadura (2'3% enfront del 8'46% nacional), Astúries (2'5%), Galícia (2'5%), País Basc (3'4%), Castella i Lleó (3'6%) i Cantàbria (3'7%). Cal assenyalar que el 44'81% de tots els immigrants censats a Espanya es reparteixen entre tan sols tres províncies (Madrid, Barcelona i Alacant).

Qüestió 4^a (2'5 punts)

A través de les contestacions a les tres qüestions plantejades per endavant, l'alumnat haurà d'elaborar un **INFORME** sobre les repercussions de la immigració a Espanya; repercussions de diversa índole que, amb poques paraules, es poden sintetitzar en els següents punts:

a) Conseqüències socioculturals

Fins als anys noranta, la població espanyola havia sigut molt homogènia culturalment i ètnicament. No obstant això, l'arribada massiva d'immigrants en els últims temps ha provocat una diversitat racial, cultural, religiosa i lingüística bastant manifesta.

Per descomptat, l'assimilació de la població estrangera representa un repte per a la societat espanyola, que s'ha d'enfrontar amb problemes mai abans plantejats, com són la convivència amb noves pràctiques religioses, l'estatus de la dona, l'aparició de malalties ja eradicades del país o la creació de guetos d'immigrants en certes ciutats.

b) Conseqüències demogràfiques

La conseqüència demogràfica més cridanera de la immigració a Espanya ha sigut l'augment de la població. A més, la major taxa de natalitat de la població immigrant és la principal causa de l'augment de la fecunditat que s'ha produït al país. D'altra banda, com que la major part de la població que immigra sol tenir entre 25 i 35 anys, el creixement és major en aquest grup d'edats i en conseqüència es rejoyeneix la població espanyola.

c) Conseqüències econòmiques

La important arribada de població immigrant en edat de treballar ha repercutit favorablement en el total d'afiliacions a la Seguretat Social. Ja que quasi la meitat del treball creat en aquests anys s'ha nodrit de treballadors estrangers, la seua contribució al creixement del PIB haurà sigut molt significativa.

A més, l'augment de la població laboral ha comportat un increment de la recaptació associada a la imposició del treball (principalment per la via de les cotitzacions socials), encara que no cal oblidar que aquest col·lectiu és també beneficiari de les prestacions (sanitàries, desocupació, assistencials...) reconegudes a la població general. D'altra banda, atès que l'ocupació estrangera s'ha concentrat principalment en sectors on l'oferta de mà d'obra nacional resulta escassa (construcció, llar, hostaleria, agricultura...), la immigració ha contribuït a suavitzar la rigidesa d'aquesta oferta, i ha limitat l'aparició de tensions inflacionistes.

Per a establir la qualificació definitiva, caldrà tenir en compte el conjunt de la prova, la qual cosa pot portar a rectificar les puntuacions parcials que s'hagen atorgat en cada pregunta.

CRITERIOS DE CORRECCIÓN.

Cuestión 1ª (2'5 puntos).

El/La alumno/a deberá demostrar su conocimiento sobre la estructura de la población española, representada en la pirámide española de 2006, que se caracteriza por:

- Ser una pirámide de **crecimiento equilibrado hasta los años setenta** (más o menos la población que hoy tiene treinta años).
- Reflejar, con posterioridad, un **fuerte descenso de la fecundidad/natalidad** que llevó al país a un fuerte proceso de envejecimiento, tanto en altura (gran esperanza de vida) como en la base (una de las menores fecundidades del mundo).
- Manifestar**, recientemente, **la llegada masiva de inmigrantes** que ha incrementado de modo considerable el valor de las cohortes de edades adultas-jóvenes, como se comprueba en la pirámide interior.
- Evidenciar** que el **envejecimiento** es tan grande que algunas generaciones de edad superior a los 60 años son mayores que las de sus nietos. El envejecimiento afecta básicamente a las mujeres.
- No apreciarse** en ella las **repercusiones en las generaciones** que realizaron la **guerra civil**, aunque sí se nota la reducción de nacimientos producida durante el conflicto (como se ve entre el grupo de 65-69 años) y el baby-boom de los años sesenta.

Cuestión 2ª (2'5 puntos).

El/La alumno/a deberá analizar el gráfico del Documento 2 y razonar los motivos que justifican la creciente llegada de inmigrantes a España, motivos que pueden relacionarse con lo siguiente:

- El **extraordinario dinamismo** que ha mostrado la **economía española** desde los años noventa se encuentra en el origen del fuerte crecimiento de la inmigración extranjera. En efecto, el factor más importante de atracción migratoria es el **fuerte desarrollo económico** que ha presentado España **desde 1993**. Basada en un

crecimiento de tipo extensivo, la economía española ha venido necesitando desde entonces una gran cantidad de mano de obra.

-Asimismo, han influido en ese proceso las **regularizaciones supuestamente "extraordinarias"** de los inmigrantes ilegales: se han realizado seis desde 1985, tres realizadas por gobiernos socialistas (la última en la primavera del 2005) y tres por los gobiernos conservadores del PP.

-Otro factor positivo que ayuda a comprender tal evolución se relaciona tanto con la **cobertura médica y la escolarización**, que están garantizadas de manera gratuita para los extranjeros residentes en el país, estén o no en situación regular, como en la **identidad cultural y lingüística** con los inmigrantes procedentes de Hispanoamérica.

-Y todo ello, sin olvidar, también la **cercanía geográfica al continente africano**: con fronteras terrestres con Marruecos, las islas Canarias próximas al oeste africano y el propio sur peninsular cercano al Magreb. España es en Europa la frontera sur con el Tercer Mundo.

-Otro factor de atracción es la **suavidad del clima y la atracción por el modo de vida**, siguiendo el efecto *Sun Belt*. El 21'06% de los extranjeros que hay en España proceden de Europa Occidental, concentrándose en las provincias insulares y en las de Alicante y Málaga. Muchos de ellos son "inmigrantes de lujo": jubilados, trabajadores de multinacionales, trabajadores a distancia vía Internet o empresarios que establecen negocios, por lo general relacionados con la hostelería.

Así, desde el año 2000, España ha presentado una de las mayores tasas de inmigración del mundo (de tres a cuatro veces mayor que la tasa media de Estados Unidos, ocho veces más que la francesa y sólo superada en términos relativos en el continente europeo por Chipre y Andorra) y ha sido, tras EEUU, el segundo país del planeta que más inmigrantes ha recibido en números absolutos. En los seis años posteriores, la población extranjera se ha multiplicado por cuatro, asentándose en el país más de cuatro millones de extranjeros, según el censo del 2006. Es decir, el 9'68% de los residentes en España era de nacionalidad extranjera.

Cuestión 3ª (2'5 puntos).

A través de la observación del mapa, que aparece en el documento 3, el/la alumno/a demostrará su conocimiento sobre las causas justificantes de la desigual distribución de la inmigración en España, de modo que indique que la **población extranjera se suele concentrar en las zonas de mayor dinamismo económico del país**, y por tanto con mayor necesidad de mano de obra. Así, las zonas de España con mayor proporción de inmigrantes son Madrid y su área de influencia, el arco mediterráneo y las islas.

En el caso de los **inmigrantes comunitarios**, el/la alumno/a podrá indicar que muchos buscan el poder disfrutar de un clima más suave que el de sus países de origen; de esta manera, los residentes de la UE se suelen concentrar en las costas de Levante, Andalucía, Baleares y Canarias; suele ser un tipo de inmigración relacionado con **pensionistas, jubilados** y grupos de edad superior a los 50 ó 60 años. En algunas zonas, sobre todo de ámbito mediterráneo y de los archipiélagos, a este colectivo de “jubilados y pensionistas” habría que añadir otro tipo de inmigrantes, en edad laboral, correspondientes a grupos de edad comprendidos entre los 20 y 40 años.

Por el contrario, las regiones con menor proporción de inmigrantes en el 2006 son Extremadura (2'3% frente al 8'46% nacional), Asturias (2'5%), Galicia (2'5%), País Vasco (3'4%), Castilla y León (3'6%) y Cantabria (3'7%). Hay que señalar que el 44'81% de todos los inmigrantes censados en España se reparten entre tan sólo tres provincias (Madrid, Barcelona y Alicante).

Cuestión 4ª (2'5 puntos).

A través de las contestaciones a las tres cuestiones planteadas de antemano, el/la alumno/a elaborará un **INFORME** sobre las repercusiones de la inmigración en España; repercusiones de diverso índole que, a grandes rasgos, puede sintetizar en las siguientes:

a) Consecuencias socio-culturales

Hasta los años noventa, la población española había sido muy homogénea cultural y étnicamente. Sin embargo, la llegada masiva de inmigrantes en los últimos tiempos ha provocado una diversidad racial, cultural, religiosa y lingüística bastante manifiesta.

Por supuesto, la asimilación de la población extranjera representa un reto para la sociedad española, que se debe enfrentar con problemas nunca antes planteados, como son la convivencia con nuevas prácticas religiosas, el estatus

de la mujer, la aparición de enfermedades ya erradicadas del país o la creación de guetos de inmigrantes en ciertas ciudades.

b) Consecuencias demográficas

La consecuencia demográfica más llamativa de la inmigración en España ha sido el aumento de la población. Además, la mayor tasa de natalidad de la población inmigrante es la principal causa del repunte de la fecundidad que se ha producido en el país. Por otro lado, como la mayor parte de la población que inmigra suele tener entre 25 y 35 años, el crecimiento es mayor en este grupo de edades y en consecuencia se rejuvenece la población española.

c) Consecuencias económicas

La importante llegada de población inmigrante en edad de trabajar ha repercutido favorablemente en el total de afiliaciones a la Seguridad Social. Puesto que casi la mitad del trabajo creado en estos años se ha nutrido de trabajadores extranjeros, su contribución al crecimiento del PIB habrá sido muy significativa.

Además, el aumento de la población laboral ha comportado un incremento de la recaudación asociada a la imposición del trabajo (principalmente por la vía de las cotizaciones sociales), aunque no hay que olvidar que este colectivo es también beneficiario de las prestaciones (sanitarias, desempleo, asistenciales...) reconocidas a la población general. Por otra parte, dado que el empleo extranjero se ha concentrado principalmente en sectores donde la oferta de mano de obra nacional resulta escasa (construcción, hogar, hostelería, agricultura...), la inmigración ha contribuido a suavizar la rigidez de esta oferta, limitando la aparición de tensiones inflacionistas.

Para establecer la calificación definitiva, habrá que tener en cuenta el conjunto de la prueba, lo que puede llevar a rectificar las puntuaciones parciales que se hayan otorgado en cada pregunta.

CRITERIS DE CORRECCIÓ

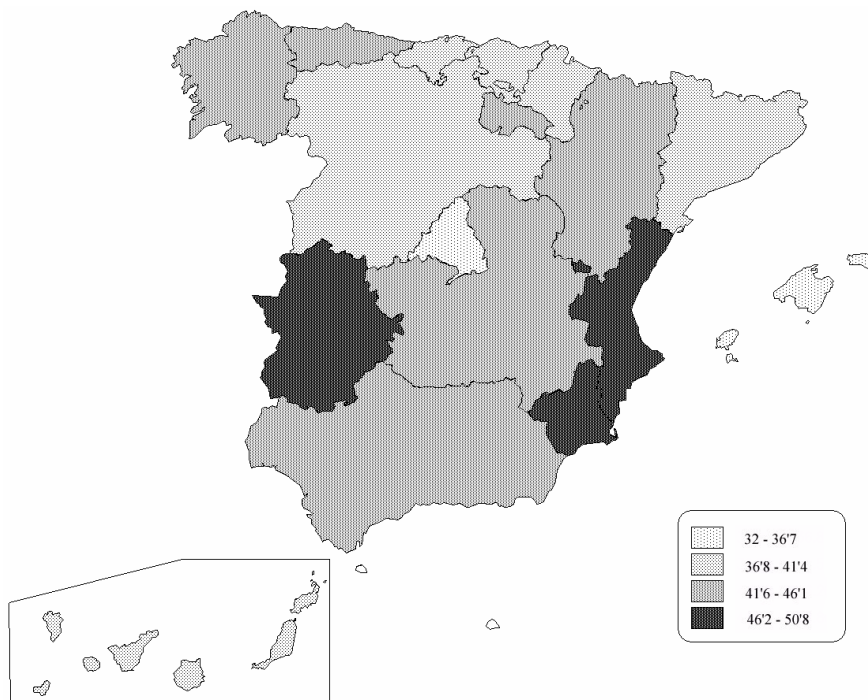
Qüestió 1ª (2 punts)

A nivell general, es pretén comprovar que l'alumnat és capaç d'interpretar dades estadístiques i d'expressar-les cartogràficament.

Almenys haurà de ser capaç d'agrupar les dades en 4 o 5 intervals (0'75 punts) i de donar a cada un trames distintes (0'75 punts).

Es valorarà positivament si els intervals triats són 4 i estan compresos entre 32-36'7, 36'8-41'4, 41'5-46'1 i 46'2-50'8, resultat de dividir per 4 la distància que hi ha entre el major valor i el menor (0'50 punts). L'ús del mateix mètode amb cinc intervals es valorarà com a correcte. De la mateixa manera, s'acceptarà l'ús d'altres intervals també correctes, com els que es poden calcular prenent la mitjana com a punt central. Igualment es valorarà positivament si les trames triades estan d'acord amb la lògica retiniana, és a dir, si dins d'una mateixa trama aquesta té un gradient (0'50 punts).

Es mostra a continuació un exemple del mapa:

Qüestió 2ª (2'5 punts)

La pregunta intenta centrar el nivell de coneixements de l'alumnat.

A continuació mostrarà els seus coneixements sobre el comerç a l'engròs o majorista, com a abastidor del comerç al detall, que serveix d'intermediari entre el

productor i el detallista (0'5 punts). Aquest comerç, que exigeix grans instal·lacions, s'ubica a la perifèria de les grans ciutats (0'5 punts).

Quant al comerç detallista, haurà de distingir entre el xicotet comerç tradicional, xicotetes botigues, amb estructura familiar, en crisi encara que suposa el 90% del comerç detallista (0'5 punts); les grans superfícies comercials, de gran varietat quant a superfície des de l'autoservei a grans magatzems, i amb un creixement ajudat per la menor freqüència de compres per incorporació de la dona al món laboral, fàcil aparcament i gran varietat de productes en un sol espai (0'5 punts); i els mercats periòdics, en dates fixes i acordades: mercats agrícoles i fires agroramaderes, exposicions i fires de maquinària i comerç ambulant (0'5 punts).

Qüestió 3ª (2'5 punts)

L'alumnat haurà de saber llegir la taula i gràfica del document amb el suport dels seus coneixements per a mostrar que:

1. Hi ha en l'actualitat un dèficit en la balança comercial espanyola (0'5 punts).
2. La dita situació no és conjuntural. Al contrari, reflecteix una característica estructural del nostre sector comercial (0'5 punts).
3. Aquesta situació estructural es vincula al fet que, encara que la nostra capacitat exportadora creix, ho fan en major grau les importacions (0'5 punts).
4. La taula destaca els sectors de béns d'equip i els productes energètics (0'5 punts). Es valorarà amb 0'5 punts addicionals els alumnes que calculen algun percentatge per a destacar la gran importància d'aquests sectors en el dèficit comercial.

Qüestió 4ª (3 punts)

L'alumnat ha de recollir la informació present en els documents i la que ha aportat en determinades preguntes per a ratificar el creixent paper econòmic i diplomàtic del nostre país, ben mostrat pel fet que el sector comercial és fonamental en totes les comunitats, la qual cosa parla d'un país immers en el comerç mundial i regional (0'5 punts). El dit creixement queda ben reflectit en la gràfica, on es mostra l'ascens quasi ininterromput d'importacions i exportacions (0'5 punts).

En aquesta línia més econòmica, haurà de ressaltar la potenciació del sector exterior i la seua ubicació com a potència intermèdia i dins dels països amb desenvolupament humà alt (1 punt).

Però, també haurà d'aportar els seus coneixements per a destacar l'important paper internacional d'Espanya, en la frontera religiosa que suposa el Mediterrani, al mateix temps que via de comunicació (0'15 punts); com a principal inversor europeu a Llatinoamèrica a la qual l'uneixen llaços de tot tipus (0'35 punts).

A més, haurà de destacar la importància que per al seu desenvolupament i integració econòmica i geopolítica va suposar l'entrada en la Unió Europea (0'5 punts).

Per a establir la qualificació definitiva, caldrà tenir en compte el conjunt de la prova, la qual cosa pot portar a rectificar les puntuacions parcials que s'hagen atorgat en cada pregunta.

CRITERIOS DE CORRECCIÓN.

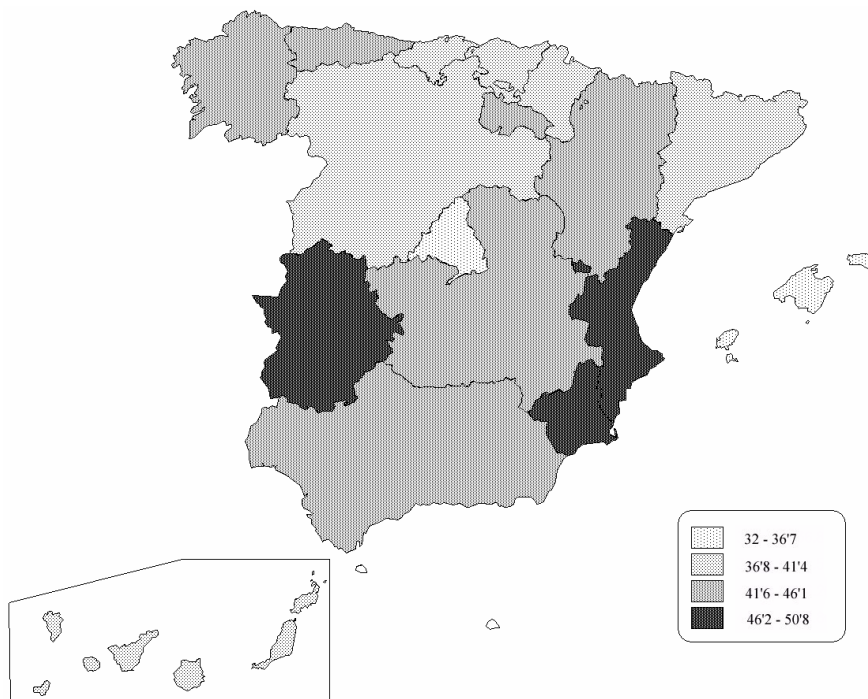
Cuestión 1ª (2 puntos).

A nivel general, se pretende comprobar que el alumnado es capaz: de interpretar datos estadísticos y de expresarlos cartográficamente.

Al menos deberá ser capaz de agrupar los datos en 4 ó 5 intervalos (0'75 puntos) y de dar a cada uno tramas distintas (0'75 puntos)

Se valorará positivamente si los intervalos elegidos son 4 y están comprendidos entre 32-36'7, 36'8-41'4, 41'5-46'1 y 46'2-50'8 , resultado de dividir por 4 la distancia que media entre el mayor valor y el menor (0'50 puntos). El empleo del mismo método con cinco intervalos se valorará como correcto. Del mismo modo, se aceptará el empleo de otros intervalos también correctos, como los que se pueden calcular tomando la media como punto central. Igualmente se valorará positivamente si las tramas elegidas están en consonancia con la lógica retiniana, es decir, si dentro de una misma trama ésta tiene un gradiente (0'50 puntos).

Se muestra a continuación un ejemplo del mapa:

Cuestión 2ª (2'5 puntos).

La pregunta intenta centrar el nivel de conocimientos del alumno.

A continuación mostrará sus conocimientos acerca del comercio al por mayor o mayorista, como abastecedor del comercio al por menor, sirviendo de intermediario entre el productor y el minorista (0'5 puntos). Este comercio, que exige grandes instalaciones, se ubica en la periferia de las grandes ciudades (0'5 puntos).

En cuanto al comercio minorista, deberá distinguir entre el pequeño comercio tradicional, pequeñas tiendas, con estructura familiar, en crisis aunque supone el 90% del comercio minorista (0'5 puntos); las grandes superficies comerciales, de gran variedad en cuanto a superficie desde el autoservicio a grandes almacenes, y con un crecimiento ayudado por la menor frecuencia de compras por incorporación de la mujer al mundo laboral, fácil aparcamiento y gran variedad de productos en un solo espacio (0'5 puntos); y los mercados periódicos, en fechas fijas y acordadas: mercados agrícolas y ferias agroganaderas, exposiciones y ferias de maquinaria y comercio ambulante (0'5 puntos).

Cuestión 3ª (2'5 puntos).

El alumno deberá saber leer la tabla y gráfica del documento con el apoyo de sus conocimientos para mostrar que:

- a) hay en la actualidad un déficit en la balanza comercial española (0'5 puntos).
- b) dicha situación no es coyuntural. Por el contrario refleja una característica estructural de nuestro sector comercial (0'5 puntos).
- c) Esta situación estructural se vincula a que, aunque nuestra capacidad exportadora crece, lo hace en mayor medida, las importaciones (0'5 puntos).
- d) La tabla destaca los sectores de bienes de equipo y los productos energéticos (0'5 puntos). Se valorará con 0'5 puntos adicionales a los alumnos que calculen algún porcentaje para destacar la gran importancia de estos sectores en el déficit comercial.

Cuestión 4ª (3 puntos).

El alumno debe recoger la información presente en los documentos y en la que ha aportado en determinadas preguntas para ratificar el creciente papel económico y diplomático de nuestro país, bien mostrado por el hecho que el sector comercial es fundamental en todas las comunidades, lo que habla de un país inmerso en el comercio mundial y regional (0'5 puntos). Dicho crecimiento queda bien reflejado en la gráfica,

donde se muestra el ascenso casi ininterrumpido de importaciones y exportaciones (0'5 puntos).

En esta línea más económica, deberá resaltar la potenciación del sector exterior y su ubicación como potencia intermedia y dentro de los países con desarrollo humano alto (1 punto).

Pero también deberá aportar sus conocimientos para destacar el importante papel internacional de España, en la frontera religiosa que supone el Mediterráneo, a la vez que vía de comunicación (0'15 puntos); como principal inversor europeo en Latinoamérica a la que le unen lazos de todo tipo (0'35 puntos).

A su vez, destacará la importancia que para su desarrollo e integración económica y geopolítica, supuso la entrada en la Unión Europea (0'5 puntos).

Para establecer la calificación definitiva, habrá que tener en cuenta el conjunto de la prueba, lo que puede llevar a rectificar las puntuaciones parciales que se hayan otorgado en cada pregunta.